

**BRITVEC, M. & B. BRITVEC: MEĐUNARODNI KODEKS
NOMENKLATURE UZGAJANOG BILJA. SEDMO IZDANJE, 2004.
- NATURA CROATICA. 2005. VOL. 14. NO. 3: 213-247.**

Kodeks uzgajanog bilja jasan je, postojan i međunarodno priznat sustav za imenovanje bilja u uzgoju i neophodan za međunarodno povezivanje i sporazumijevanje. Svrha je *Kodeksa* da unaprijedi ujednačenost, točnost i postojanost u imenovanju poljoprivrednog, šumskog i vrtnog bilja.

To je sustav pravilâ, preporuka, primjera i bilježaka za imenovanje uzgajanog bilja u suglasnosti s *Botaničkim kodeksom* (2000). *Botanički kodeks* uređuje znanstvena imena divljeg i uzgajanog bilja u latinskom obliku, a *Kodeks uzgajanog bilja* uređuje imena odlika uzgajanog bilja dodavanjem njihovih naziva znanstvenim imenima u bilo kojem obliku, osim u latinskom.

Od samoga početka (I. izdanje 1953) *Kodeks* je doživio vrlo značajne promjene i poboljšanja. U najnovijemu izdanju ima čak 215 promjenâ, od toga 32 su ukinute i uvedene 63 nove odredbe/stavka. U *Kodeks* su uvedeni svojedobno malo poznati izrazi *kultivar*, *klon* i *greks* (samo za kaćune *Orchidaceae*), obrazloženi su pućki nazivi (fancy epithets) i drugi izrazi, od kojih su mnogi danas dio svakodnevnog i ne samo stručnog izražavanja. *Kodeks* se sada bavi imenovanjem samo dviju kategorija, to su *kultivar* i *skupina*.

Kultivar (*cultivar*) temeljna je kategorija uzgajanog bilja. To je skup bilja koje je selekcionirano na određeno svojstvo ili kombinaciju svojstava i koje je jasno osebujno, ujednaćeno i postojano u svojim obilježjima i, ako se razmnaća na primjeren način, da zadržava svoja svojstva. Unatoć izrazu *kultivar*, u zakonodavstvu nekih zemalja i međunarodnim objavama, rijeći *variety*, *sort* ili njihovi ekvivalenti u drugim jezicima zakonski su izrazi za rijeć *kultivar* ako toćno odgovaraju odredbama ovoga *Kodeksa*. *Kodeks* propisuje naćin ustanovljenja i prihvaćanja imena *kultivara*. Nazivi u imenima uzgajanog bilja moraju se grafićkim izgledom razlikovati od znanstvenih imena bilja kojima pripadaju i ne smiju se pisati *kurzivom* (*italics*), te se stavljaju u jednostruke navodnike, npr. *Malus domestica* 'James Grieve'. Dvostruki navodnici („ ” ili » «) i kratice cv. i var. ne rabe se za oznaćivanje naziva u imenu *kultivara*.

Skupina (*group*) formalna je kategorija koja označava skup kultivarâ, pojedine biljke ili skupinu biljaka na temelju određene sličnosti. **Trgovačke oznake** (trade designations) nisu imena i ne valja ih zamjenjivati sinonimima. Ne stavljaju se u navodnike i moraju se pridodati prihvaćenom imenu kultivara. Također, moraju se i grafički razlikovati od imena kultivara ili skupine, npr. mogu se pisati „velikim i malim velikim slovima” (capitals and small capitals, CAPS) ili drugim oblikom pisma, ali ne kurzivom. *Kodeks* donosi pravila za prevođenje (translaciju) naziva, prenošenje u drugo pismo (transliteraciju) i prenošenje izgovora naziva iz jednog jezika izgovoru u drugom pismu (transkripcija). *Kodeks* djeluje retroaktivno i zamjenjuje sva prethodna izdanja.

Božena Barić, Zagreb